

Betygsatt självständighet hämmar gymnasisters kreativitet

Instruktionerna till gymnasieelevers projektarbeten anger att arbetsprocessen och innehållet är lika viktiga. Detta tvingar eleverna att fundera kring vilka risker de val de gör kan medföra för betygsbedömningen av arbetet. Att minimera riskerna blir därför ofta mer centralt än att visa kreativitet och prestera något nytt och spännande. Detta framgår av en ny avhandling från Göteborgs universitet.

Anders Eklöf har i sin avhandling studerat hur gymnasieelever resonerar när de genomför ett större projektarbete. Studien undersöker de delar av processen då eleverna arbetar självständigt i grupp utan att läraren är närvarande. Han fokuserar på det som eleverna upplever som svårt och undersöker hur de resonerar med varandra för att lösa upp de dilemman som uppkommer.

60 timmars filmad gruppinteraktion med 35 grupper om två eller tre personer under en projektarbetskurs utgör grundmaterialet.

Elevernas medvetenhet om att deras självständighet blir bedömd skapar en för dem närmast omöjlig situation.

– Den självständighet de är beordrade att visa blir starkt begränsad och hela tiden styrd av deras uppfattning av vad det är som ger goda poäng i bedömningsspelet. En konsekvens är att eleverna helst undviker att diskutera olika typer av problem med sina lärare eftersom det kan påverka bilden av hur självständiga de är, säger Anders Eklöf.

Eleverna tvingas förhålla sig till två fundamentalt olika sätt att förstå vad ett projekt går ut på. Dels det innehållsliga – att producera något nytt och kreativt – dels att försöka anpassa sig till hur de förutser att arbetet kommer att bli bedömt i slutändan. Vid bedömning av projektet tillmäts process och produkt lika stort värde.

– Eleverna betonar än det ena och än det andra. Det är en god beskrivning av att vara elev i dagens allt mer individualiserade skola. Att bara fokusera på det innehållsliga framstår inte som en tillräcklig strategi. Elever tvingas ofta aktivt välja mellan till synes oförenliga instruktioner, säger Anders Eklöf.

Projektarbetsformen sägs ofta vara i enlighet med nödvändig kompetens i det moderna informationssamhället. I avhandlingen dras slutsatsen att strävan efter att utveckla projektkompetens ihop med individualiserade arbetsformer är något som ökar elevernas osäkerhet och därmed deras riskmedvetenhet. Detta kan ses både som en spridning av risksamhället till utbildningsmiljöer och som en strategi för att förbereda eleverna för samma samhälle.

Anders Eklöf lyfter nya perspektiv och för fram ett antal olika verktyg som kan vara till hjälp vid analys av klassrumsarbete. I avhandlingen visas hur flera av eleverna, trots de utmaningar de ställs inför, klarar att förhålla sig till de två olika synsätten och även kan balansera mellan dem.

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/35745>

För mer information

Anders Eklöf, telefon 044-203482, 0706-821165, e-post: anders.eklof@hkr.se

Anders Eklöf lägger fram sin avhandling *Project work, independence and critical thinking* vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, Göteborgs universitet. Disputationen sker fredagen den 13/6 klockan 13.00 vid Högskolan Kristianstad, sal 7:318, (aulan).